

**O‘ZBEKISTONDA SUV RESURLARINI TEJASH, ATROF-MUHITNI
MUHOFAZA QILISH STRATEGIYASI**

*O‘zbekiston Respublikasi IIV Malaka oshirish instituti Kasbiy tayyorgarlik
fakulteti Maxsus fanlar sikli o‘qituvchisi*

Annotatsiya. Ko'pchiligimiz suv cheksiz boylik kabi yashaymiz. Ammo, uning katta zahiralariga qaramay, suv tobora kamayib bormoqda, u ifloslangan va sho'r bo'lib bormoqda, shuning uchun uni tejash kerakligi, suv ta'minoti va oqava suv tarifi elektr energiyasi, asosiy vositalarning amortizatsiyasi, kimyoviy reagentlar narxi, birinchi, ikkinchi va uchinchi ko'taruvchi nasos stansiyalarini ta'mirlash, kanalizatsiya nasos stansiyalari, tozalash inshootlarini saqlash, oqova suvlarni tashish va utilizatsiya qilish, yoqilg'i-moylash materiallari narxi, sarflanadigan materiallarni sotib olish xarajatlaridan shakllanishi borasidagi ma'lumotlar tahliliga bag'ishlangan.

Kalit so'zlar: suvni tejash, suv kamaymoqda, suv kamaymoqda, ifloslanmoqda, Suv-tekin emas.

Аннотация. Большинство из нас живет так, будто вода — бесконечный ресурс. Но, несмотря на большие запасы, воды становится все меньше, она загрязняется и становится соленой, поэтому ее необходимо экономит, тариф на водоснабжение и водоотведение формируется из затрат на электроэнергию, амортизации основных фондов, затрат на химические реагенты, содержание насосных станций первого, второго и третьего подъема, канализационных насосных станций, содержание очистных сооружений, транспортировку и утилизацию сточных вод, затрат на горюче-смазочные материалы, приобретение расходных материалов.

Ключевые слова: экономте воду, вода уменьшаются, вода загрязняется, вода не бесплатна.

Annotation. *Most of us live as if water is an infinite resource. But despite large reserves, water is becoming less and less, it is polluted and becomes salty, so it must be saved, the tariff for water supply and sanitation is formed from the costs of electricity, depreciation of fixed assets, costs of chemical reagents, maintenance of pumping stations of the first, second and third lift, sewage pumping stations, maintenance of treatment facilities, transportation and disposal of waste water, costs of fuels and lubricants, purchase of consumables.*

Keywords: *save water, water is running out, water is getting polluted, water is not free.*

Ko'pchiligimiz suv cheksiz boylik kabi yashaymiz. Ammo, uning katta zahiralarga qaramay, suv tobora kamayib bormoqda, u ifloslangan va sho'r bo'lib bormoqda, shuning uchun uni tejash kerak.

Taxminan 150 million kishi toza suvga ega emas va ochiq suv havzalarida mavjud bo'lgan narsalarni ichishadi. Taxminan 260 million kishi ichimlik suvi manbasiga etib borish uchun bir soat yo'l bosib o'tishi kerak, deyarli 1,5 milliard kishi esa toza ichimlik suviga etib borish uchun taxminan 30 daqiqa vaqt sarflaydi.

Qanday qilib suvni tejash mumkin?

Birinchi narsa, albatta, oqayotgan kranlarni tuzatish va hojatxonaning drenajini tekshirishdir.

Suv hisoblagichini o'rnatish. Bu sizning xarajatlaringiz va shuning uchun suv bilan yanada tejamkor bo'lishingizga yordam beradi.

Kir yuvish mashinasini faqat to'liq yuklanganda yoqing.

Hammom o'rniga dushdan foydalaning. Aytgancha, hatto dush qabul qilish ham asossiz miqdorda suv sarflashi mumkin.

Dushda tishlarini cho'tkalash yoki sovunni yuvish paytida siz suv behuda oqmasligi uchun jo'mrakni o'chirib qo'yishingiz mumkin.

O'simliklarni sug'orish uchun meva va sabzavotlarni yuvishdan qolgan suvdan foydalaning.

Idishlarni oqar suv bilan lavaboda yuvishga harakat qiling. Bu juda katta suv tejash!

Har bir inson uyda suvni tejashning ko'plab usullarini o'ylab topishi mumkin.

Asosiysi, odatlardagi kichik o'zgarishlar ham global muammoga hissa qo'shishga yordam berishini tushunishdir. Axir, suvni tejash ham elektr energiyasi va boshqa resurslarni tejashga yordam beradi. Uyimizga suv etkazib berish va oqava suvlarni tozalash uchun katta miqdorda energiya resurslari sarflanadi. Elektr energiyasi ishlab chiqarish uchun neft, gaz va atom energiyasidan foydalaniladi. Ushbu energiya manbalarini ishlab chiqarish va ulardan foydalanish bizning ekologik xavfsizligimizga ta'sir qiladi.

Shunday qilib, keling, kichikdan boshlaylik!

Siz suv ichasiz va suv ishlatasiz, to'g'rimi? Xo'sh, albatta, ha. Shahar va uning aholisini ichimlik suvi bilan ta'minlash uchun uni ishlab chiqarish uchun katta xarajatlar talab etiladi.

Ammo ko'p odamlar suv cheksiz boylik kabi yashaydilar.

Ammo katta zahiralarga qaramay, suv kamaymoqda, ifloslanmoqda, yo'q bo'lib ketmoqda va shuning uchun uni tejash kerak.

Suv ishlab chiqarish va etkazib berish davlat muassasasi tomonidan amalga oshiriladi.

Suv ta'minoti va oqava suv tarifi elektr energiyasi, asosiy vositalarning amortizatsiyasi, kimyoviy reagentlar narxi, birinchi, ikkinchi va uchinchi ko'taruvchi nasos stansiyalarini ta'mirlash, kanalizatsiya nasos stansiyalari, tozalash inshootlarini saqlash, oqova suvlarni tashish va utilizatsiya qilish, yoqilg'i-moylash materiallari narxi, sarflanadigan materiallarni sotib olish xarajatlaridan shakllanadi.

Bunday yirik fermer xo'jaligini saqlash uchun katta mablag' sarflanadi. Shu bilan birga, suv ta'minoti xodimlari suv ta'minotini uzluksiz ta'minlash maqsadida dam olish va bayram kunlarisiz ishlamoqda.

Shu bilan birga, ming litr suv shahar do'konlarida sotib oladigan bir litr shisha suvdan uch baravar arzon. Suvni qanday tejashimiz va uni qanday qadrlashimiz kerak? Bu haqda shaharliklardan so'radik:

Va har yili suv sathi pasayib, er ostidan suv olish tobora qiyinlashmoqda. Bu qo'shimcha uskunalar va kuchli nasoslarni talab qiladi, bu ham katta xarajatlarni talab qiladi.

Qanday qilib suvni tejash mumkin?

Har bir inson suvni tejashda o'z hissasini qo'shishi mumkin va buni birgalikda qilganimizda sezilarli bo'ladi.

Mana bir necha oddiy maslahatlar:

Oqish kranlarini tuzatish va hojatxonaning drenajini tekshirish kerak;
suv hisoblagichini o'rnatish. Bu sizga uni yanada tejamkor davolashga yordam beradi;

kir yuvish mashinasini faqat to'liq yuklanganda yoqing;
hammom o'rniga dushdan foydalaning;
tishlarini cho'tkalashda jo'mrakni o'chiring;
sabzavot va mevalarni yuvishdan qolgan suvdan o'simliklarni sug'orish uchun foydalaning;

lavaboda idishlarni oqadigan suv bilan yuving.

Hatto odatlardagi kichik o'zgarishlar ham suv va boshqa resurslarni tejashga yordam beradi.

Prezidentimiz Surxondaryo viloyatiga tashrifi chog'ida keng jamoatchilikni jalb etgan holda viloyatda "Suv-tekin emas" degan g'oyani aholiga chuqur singdirish lozimligi yuzasidan tegishli vazifalarni belgilab bergan edi.

Ushbu vazifalardan kelib chiqib, vohadagi har bir mahalla mazkur g'oyani singdirish va uni mahalla faollari, nuroniylar, ziyolilar, keng jamoatchilik bilan birga iste'molchilarning kundalik turmush qoidasiga aylantirish bo'yicha tegishli tadbirlar belgilab berildi. Ayni paytda suvni asrash, uni isrof qilmaslik va kelgusi avlodlarga etkazish mavzulariga bag'ishlangan maqola, roliklar tayyorlanib, mahalliy ommaviy axborot vositalarida keng yoritib borish yo'lga qo'yildi.

Viloyatning bir guruh nuroniylari va jamoat tashkilotlari vakillari voha ahliga mavjud obi-hayotdan tejab foydalanish hamda uni isrof qilmaslik yuzasidan murojaat ham qabul qildi. Murojaatda suvning inson hayotidagi o'zni va keyingi yillarda

dunyoda toza ichimlik suvi zaxiralarining kamayib borayotgani, ajdodlarimizning obi-hayotni tabarruk ne'mat sifatida ulug'lab, uni isrof qilmasdan foydalangani va suv taqchilligi kuzatilayotgan viloyatda ham endilikda har qatrasini tejab sarflash barchaning insoniy burchi ekani qayd etilgan.

Prezidentimiz tashabbusi bilan mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning bosh maqsadi inson qadrini ulug'lash, xalqimizning farovon hayotini, turmush obodligini ta'minlashga qaratilgani haqida so'z yuritilib, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida ham suv resurslarini tejash, atrof-muhitni muhofaza qilish masalasi o'ta dolzarb vazifa sifatida belgilab berilgani bejiz emasligi ta'kidlangan. Shuningdek, viloyatda aholini toza ichimlik suvi bilan ta'minlash, qishloq xo'jaligida suv resurslarini tejash borasida yuz berayotgan o'zgarish va yangilanishlar to'g'risida so'z yuritilgan.

Bugun barchamiz dunyodagi "kiprikdagi yoshday qalqib turgan" vaziyatni xavotir bilan kuzatib turibmiz, – deyilgan jumladan murojaatda. – Shular qatorida suv tanqisligi ham butun olamda global muammoga aylanib bormoqda. Afsuski, bu masala bizning mintaqamizni ham chetlab o'tmayapti. Prezidentimiz bu haqida har bir chiqishlarida, xalqaro anjumanlarda fikr-mulohazalarini bildirmoqda. Mamlakatimizda suvni tejovchi texnologiyalar keng joriy etilmoqda. Davlatimiz tomonidan bu borada foydali va samarali choralar ko'rilyapti. Ammo, atrof-muhitga, tabiat ne'matlariga, jumladan, suvga insof bilan munosabatda bo'lish, uni tejash, isrof qilmaslik aholimizga, har birimizga bog'liq masala bo'lib qolyapti. Ona tabiatni, suv resurslarini asrash, uni kelajak avlodga bus-butunligicha etkazish, kelgusi avlodlarning ham bebaho ne'matlardan bahramand bo'lishini ta'minlash masalalariga qaratilgan murojaat ommaviy axborot vositalarida orqali keng yoritildi.

Ushbu tashabbusni yurtimiz faollari, nuroniylar, ziyolilar va keng jamoatchilik vakillari endilikda har bir mahallada mazkur g'oyani aholi ongu-shuuriga singdirib, suv tejamkorligiga erishish uchun joylarda targ'ibot-tashviqot ishlarini doimiy ravishda olib borishlari lozim bo'ladi.

Adabiyotlar:

1. Suvni tejash energiyani tejash sohalaridan biridir - Makotrina L.V., Ievleva A.A.

2. <https://energo-audit.com/ekonomia-vody>
3. https://greenmystery.ru/blog/economy_water/
4. <https://ishonch-doverie.uz/archives/>